

THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL OF TANZANIA
DIPLOMA IN SECONDARY EDUCATION EXAMINATION
ELIMU YA DINI YA KIISLAMU

715

Time: 3:30 Hours

ANSWERS

Year: 2018

Instructions

1. This paper consists of section A, B and C.
2. Answer all questions in section A, and three questions from section B and two questions from section C.

maktaba.tetea.org

1. Mafunzo manne yatokanayo na historia ya Nabii Adam (a.s):

Uumbaji na Hadhi ya Binadamu: Nabii Adam (a.s) aliumbwa na Mwenyezi Mungu kutoka kwa udongo na kisha kupuliziwa roho, akiwa ni binadamu wa kwanza na Mtume. Hii inadhihirisha hadhi ya juu aliyonayo binadamu katika uumbaji wa Mwenyezi Mungu.

Umuhimu wa Elimu: Mwenyezi Mungu alifundisha Nabii Adam (a.s) majina ya vitu vyote, akimfundisha kila kitu kilichohitajika katika maisha. Hii inatufundisha umuhimu wa kujifunza na kupata elimu katika nyanja zote za maisha.

Nidhamu na Utii: Nabii Adam (a.s) alikubaliwa na Mwenyezi Mungu baada ya kutubu kutokana na kosa alilofanya. Hii inatufundisha umuhimu wa kuwa na nidhamu, kujua mipaka yetu, na kutubu tunapokosea.

Misingi ya Familia: Hadithi ya Nabii Adam (a.s) inatufundisha umuhimu wa familia katika jamii, kwani yeye na mkewe Hawwa (a.s) walikuwa wazazi wa kizazi cha binadamu. Hii inatufundisha wajibu wetu katika kujenga familia imara na yenye maadili.

2. Mambo manne juu ya wajibu wa mume kwa mkewe:

Kutoa Mahari (Mahr): Mume anawajibika kumpa mkewe mahari, ambayo ni haki yake ya kisheria na ya kifedha.

Matunzo na Huduma: Mume anawajibika kumtunza mkewe kimwili, kihisia, na kifedha, kuhakikisha anapata mahitaji yote muhimu.

Heshima na Upendo: Mume anapaswa kumheshimu mkewe, kumthamini, na kumtendea kwa upendo na huruma katika maisha yao ya kila siku.

Kuwapa Haki za Kisheria: Mume anawajibika kuhakikisha mkewe anapata haki zake zote za kisheria, ikiwa ni pamoja na haki ya urithi, haki ya kuishi katika mazingira salama, na haki ya kujieleza.

3. Katika uchumi wa Kiislamu, mambo manne ya kuzingatiwa katika ununuzi na uuzaji wa bidhaa:

Halali ya Bidhaa: Bidhaa zinazouzwa au kununuliwa lazima ziwe halali kisheria na kimaadili, zikiwa hazina haramu wala shaka yoyote.

Uwazi na Uaminifu: Wauzaji wanapaswa kutoa taarifa za kweli kuhusu bidhaa zao, ikiwa ni pamoja na ubora, bei, na hali yake, ili kuepuka udanganyifu.

Kukubaliana kwa Pande Zote: Ununuzi na uuzaji vinapaswa kufanywa kwa makubaliano ya pande zote mbili, bila kulazimishwa, na kwa masharti yanayokubalika na pande zote.

Kuepuka Riba (Usury) na Udanganyifu: Biashara lazima kuepuka riba na aina yoyote ya udanganyifu, kwani hizi ni haramu katika Uislamu.

4. Faida nne za kitabu cha kiada cha somo la Elimu ya Dini ya Kiislamu kwa mwalimu na mwanafunzi:

Mwongozo wa Kufundisha: Kitabu cha kiada hutoa mwongozo wazi wa mada zinazofundishwa, kusaidia walimu kupanga vipindi vya kujifunza kwa ufanisi.

Rasilimali za Kujifunza: Kinajumuisha maelezo, mifano, na mazoezi yanayosaidia wanafunzi kuelewa na kujifunza mada kwa undani.

Ulinganifu wa Mada: Kitabu kinahakikisha kuwa mada zote muhimu zinafundishwa, zikifuata mpangilio unaofaa na unaolingana na mtaala wa elimu.

Kifaa cha Tathmini: Kinatumika kama chombo cha kutathmini maendeleo ya wanafunzi, kupitia maswali na mazoezi yaliyomo ndani yake.

5. Hoja mbili kuhusu mtazamo wa Qur'an juu ya ukewezwa:

Kuhusiana na Hadhi ya Binadamu: Qur'an inatufundisha kuwa binadamu wote, bila kujali rangi, kabila, au hali ya ndoa, wana hadhi sawa mbele ya Mwenyezi Mungu.

Kuhusiana na Haki za Wanawake: Qur'an inasisitiza juu ya heshima na haki za wanawake, ikiwa ni pamoja na haki ya kuolewa, kumiliki mali, na kushiriki katika shughuli za kijamii.

6. Vigezo vinne vinavyotegemewa katika uchaguzi wa njia na mbinu za kufundishia:

Mahitaji ya Wanafunzi: Mbinu za kufundisha zinapaswa kuzingatia umri, uwezo, na mitindo ya kujifunza ya wanafunzi.

Malengo ya Kujifunza: Mbinu zinapaswa kuwa na lengo la kufikia malengo maalum ya kujifunza yaliyowekwa.

Rasilimali Zilizopatikana: Matumizi ya vifaa vya kufundishia vinavyopatikana, kama vile vitabu, teknolojia, na vifaa vingine vya kujifunza.

Mazingira ya Kujifunza: Mbinu zinapaswa kuendana na mazingira ya kujifunza, iwe ni darasani, nje, au mtandaoni.

8. Eleza kwa ufupi kuhusu mambo yafuatayo:

(a) Umuhimu wa Zakatul-Fitri:

Zakatul-Fitri ni sadaka inayotolewa mwishoni mwa mwezi mtukufu wa Ramadhani, kabla ya Sala ya Iddi. Inawajibika kwa kila Muislamu mwenye uwezo, ikiwa ni pamoja na watoto na watu wazima. Malengo yake ni kuwapa maskini furaha katika sikukuu ya Iddi na kuhakikisha kuwa wanapata chakula cha kutosha wakati wa sikukuu. Pia, hutakasa fasti za wale waliokuwa wakifunga Ramadhani kutokana na mapungufu yaliyoweza kujitokeza wakati wa ibada hiyo. Hii ni sehemu muhimu ya kujitolea na mshikamano katika jamii ya Kiislamu.

(b) Yanayopaswa kufanyiwa yatima:

Katika Uislamu, yatima wanapaswa kutunzwa na kupewa haki zao zote. Wanahitaji upendo, malezi bora, na elimu ili kuwawezesha kuwa watu bora katika jamii. Mali yao inapaswa kulindwa na kutumiwa kwa manufaa yao, na si vinginevyo. Pia, ni muhimu kuwapa haki zao za kisheria, kama urithi, na kuwapa ushauri na msaada katika maamuzi muhimu ya maisha yao. Hii ni sehemu ya kujenga jamii yenye huruma na mshikamano.

9. Eleza kwa ufupi mambo manne muhimu ya kuzingatia utakapokuwa unatunga maswali ya mitihani ya Elimu ya Dini ya Kiislamu kwa wanafunzi wako wa shule ya sekondari:

Ulinganifu na Mtaala: Maswali yanapaswa kuendana na mtaala wa somo la Elimu ya Dini ya Kiislamu, kuhakikisha kuwa mada zote muhimu zinajumuishwa na zinatathminiwa.

Ufafanuzi na Uwazi: Maswali yanapaswa kuwa wazi na rahisi kueleweka, yakiwa na maneno yasiyokuwa na utata ili kuepuka mkanganyiko kwa wanafunzi.

Ufanisi katika Kupima Ujuzi: Maswali yanapaswa kupima uelewa wa kina wa wanafunzi kuhusu mada husika, yakiwemo maswali ya wazi, ya kuchagua jibu sahihi, na ya kujieleza.

Uadilifu na Usawa: Maswali yanapaswa kuwa na ugumu unaofaa, kuepuka upendeleo wowote, na kutoa fursa sawa kwa wanafunzi wote kuonyesha ujuzi wao.

10. Wafuatao ni warithi wa marehemu Bi Zaynab:

(a) Mume wake

(b) Moto wake mmoja wa kiume

(c) Mama yake mzazi

(d) Baba yake mzazi.

Kwa kuzingatia maagizo katika Qur'an, fungu la kila mrithi linapaswa kugawanywa kama ifuatavyo:

Mume wake: Atapata nusu (1/2) ya urithi, kwani mume hupata nusu ya mali ya mkewe akiwa hana watoto.

Moto wake mmoja wa kiume: Atapata rubaini (2/5) ya urithi, kwani watoto wa marehemu hupata sehemu kubwa zaidi kuliko ndugu wengine.

Mama yake mzazi: Atapata kumi (1/10) ya urithi, kwani mama wa marehemu hupata kumi ya urithi ikiwa kuna watoto.

Baba yake mzazi: Atapata kumi (1/10) ya urithi, kwa sababu baba wa marehemu hupata kumi ya urithi ikiwa kuna watoto.

Hii ni mgawanyo wa kisheria unaozingatia haki za kila mrithi kama ilivyoainishwa katika Qur'an.

11. Eleza kwa kina hasara nne zitakazopatikana kwa jamii inayofuata sera ya kudhibiti uzazi.

Kupungua kwa Idadi ya Watu: Sera ya kudhibiti uzazi inaweza kusababisha kupungua kwa idadi ya watu katika jamii. Hii inaweza kuwa na athari mbaya katika nguvu kazi, kwani idadi ndogo ya watu inaweza kuathiri uzalishaji na maendeleo ya kiuchumi.

Mabadiliko katika Muundo wa Familia: Kupungua kwa idadi ya watoto katika familia kunaweza kuathiri muundo wa familia na majukumu ya kijinsia. Hii inaweza kusababisha mabadiliko katika majukumu ya kifamilia na athari katika malezi ya watoto.

Matarajio ya Maisha na Afya: Kupungua kwa idadi ya watoto kunaweza kuathiri matarajio ya maisha na afya ya jamii. Familia zenye watoto wachache zinaweza kuwa na changamoto katika kutoa huduma za afya na malezi bora kwa watoto wao.

Athari za Kijinsia: Sera ya kudhibiti uzazi inaweza kuathiri usawa wa kijinsia katika jamii. Ikiwa sera hiyo inazingatia zaidi udhibiti wa uzazi kwa wanawake, inaweza kuongeza mzigo wa kijinsia na kuathiri haki za wanawake.

12. Onesha mambo manne yaliyowafanya muhadithina waiweke hadithi katika kundi la hadithi sahihi.

Uhakiki wa Mnyororo wa Ruwaiya (Isnad): Muhadithina walihakiki mnyororo wa ruwaiya ili kuhakikisha kuwa hadithi zilipokelewa kutoka kwa watu waaminifu na wenye uadilifu. Hii ilisaidia kuthibitisha uhalali wa hadithi.

Ufanisi wa Matini (Matn): Walichunguza maudhui ya hadithi ili kuona kama yalikuwa yanalingana na Qur'ani na mafundisho ya Mtume Muhammad (s.a.w). Hadithi zisizo na muktadha au zinazopingana na mafundisho ya Kiislamu ziliondolewa.

Uthibitisho wa Wapokezi (Rijal): Walifanya uchambuzi wa maisha ya wapokezi wa hadithi, kuangalia uadilifu, uaminifu, na uwezo wao katika kuhifadhi na kuwasilisha hadithi. Hii ilihakikisha kuwa taarifa zilikuwa sahihi na za kuaminika.

Kukubalika na Jamii ya Wataalamu: Hadithi zilizoainishwa kama sahihi zilikuwa zile zilizokubaliwa na jamii ya wataalamu wa hadithi katika zama zao, baada ya uchambuzi makini na uthibitisho.

13. Jadili makosa manne miongoni mwa makosa ya "hudud" na jinsi ya kuyarekebisha katika mfumo wa sheria ya Kiislamu.

Zina (Adultery): Katika Uislamu, adhabu ya hudud kwa kosa la zina ni kupigwa mawe hadi kufa kwa wale waliooa au kuolewa, na kupigwa mijeledi mia mia moja kwa wasiooa. Ili adhabu hii itekelezwe, ushahidi wa wazi ni lazima, kama vile mashahidi wanne waaminifu. Ikiwa mashahidi hawa hawapatikani, adhabu haiwezi kutekelezwa.

Kupiga Pombe (Khamr): Adhabu ya hudud kwa kunywa pombe ni kupigwa mijeledi thelathini na minne. Hata hivyo, katika mazingira ya kisasa, ambapo ushahidi wa kunywa pombe unaweza kuwa mgumu kupata, mara nyingi adhabu hizi hazitekelezwi, na badala yake, wahusika wanahimizwa kutubu na kuachana na tabia hiyo.

Mwizi (Sariqa): Adhabu ya hudud kwa wizi ni kukatwa mkono wa mnyonge. Hata hivyo, adhabu hii hutekelezwa tu ikiwa kuna ushahidi thabiti, kama vile kukamatwa redhanded au ushahidi wa mashahidi wanne. Katika mazingira ya kisasa, ambapo ushahidi unaweza kuwa mgumu kupata, mara nyingi adhabu hizi hazitekelezwi, na badala yake, wahusika wanahimizwa kutubu na kuachana na tabia hiyo.

Riddah (Ukitiki): Katika Uislamu, mtu anayekufuru anaweza kuadhibiwa kwa kifo. Hata hivyo, katika mazingira ya kisasa, ambapo ushahidi unaweza kuwa mgumu kupata, mara nyingi adhabu hizi hazitekelezwi, na badala yake, wahusika wanahimizwa kutubu na kuachana na tabia hiyo.

14. Fafanua yanzo vinne vya mapato ya serikali ya Kiislamu katika kipindi cha makhalifa wanne.

Zaka: Hii ni fungu la mali linalotolewa na Waislamu wenye uwezo ili kusaidia maskini na wahitaji. Katika kipindi cha Makhalifa wanne, Zaka ilikuwa chanzo kikuu cha mapato, ikitumika kugharamia huduma za kijamii na kijeshi.

Jizya: Kodi hii ililazimika kulipwa na raia wasio Waislamu waliokuwa chini ya utawala wa Kiislamu. Ilikuwa ni chanzo cha mapato na alilenga kutoa ulinzi na huduma kwa raia wote.

Kharaj: Kodi hii ililazimika kulipwa na wakulima kwenye ardhi iliyotekwa kivita. Ilikuwa ni sehemu ya mapato ya serikali na ilisaidia katika kugharamia shughuli za kijeshi na utawala.

Ushr: Hii ni kodi ya mazao kutoka katika ardhi ya Waislamu iliyotekwa kivita na kugawiwa askari waliopigana au ardhi ya Serikali iliyoandaliwa kwa kilimo au mifugo. Kwa ardhi inayotegemea mvua ya asili, kima chake ni 1/10 (10%) ya mazao, na kwa mashamba yanayomwagiliwa kiwango ni 1/20 (5%). Ushr ilikuwa ni chanzo muhimu cha mapato ya serikali.

15. Thibitisha ukweli kuwa bila vifaa vya mitaala ni vigumu kufanikisha zoezi la ufundishaji na ujiufunzia wa somo la Elimu ya Dini ya Kiislamu.

Ufanisi wa ufundishaji na ujifunzaji hutegemea sana matumizi ya vifaa vya mitaala vinavyosaidia kuelezea na kuonyesha maudhui mbalimbali ya somo. Bila vifaa hivi, kama vile muhtasari, vitabu vya kiada, kiongozi cha mwalimu, kitabu cha mwalimu, na rejea, inakuwa vigumu kufikisha ujumbe na maudhui ya somo. Vifaa hivi husaidia katika kutoa mifano, michoro, na maelezo yanayosaidia wanafunzi kuelewa vyema mada zinazofundishwa. Pia, matumizi ya vifaa vya mitaala yanawapa wanafunzi nafasi ya kushirikiana na kujifunza kwa vitendo, jambo linaloongeza ufanisi wa mchakato wa kujifunza.

16. Eleza mambo sita yanayooonesha umuhimu wa jedwali la kutathmini kwa mwalimu wa somo la Elimu ya Dini ya Kiislamu.

Kufuatilia Progress ya Wanafunzi: Jedwali la kutathmini husaidia mwalimu kufuatilia maendeleo ya wanafunzi katika kujifunza somo, kuona maeneo waliyoshindwa na kutoa msaada unaohitajika.

Kutoa Pongezi na Motisha: Kwa kutambua mafanikio ya wanafunzi kupitia tathmini, mwalimu anaweza kutoa pongezi na motisha, ambayo inawapa ari ya kujitahidi zaidi.

Kubaini Mahitaji ya Kujifunza Zaidi: Tathmini husaidia kubaini maeneo ambapo wanafunzi wanahitaji msaada zaidi, hivyo mwalimu anaweza kuandaa vipindi vya ziada au kutumia mbinu za kufundisha zinazofaa.

Kurekebisha Mbinu za Kufundisha: Kwa kupitia matokeo ya tathmini, mwalimu anaweza kubaini mbinu za kufundisha zinazofaa au zisizofaa, na kufanya marekebisho yanayohitajika.

Kutoa Picha Kamili ya Ufanisi wa Wanafunzi: Jedwali la kutathmini linatoa picha wazi ya ufanisi wa kila mwanafunzi, jambo linalosaidia katika kupanga mikakati ya kuboresha ufundishaji.

Kusaidia Katika Uamuzi wa Matokeo ya Kujifunza: Tathmini hutoa taarifa muhimu zinazosaidia katika kufanya maamuzi kuhusu matokeo ya kujifunza, kama vile kupandisha daraja au kurudia kozi.

17. Kwa kutumia hoja sita, unga mkono kauli, "mitihani ya Elimu ya Dini ya Kiislamu ni ile uliochaganya maswali ya insha na ya majibu mafupi."

Kujenga Uwezo wa Kujiieleza: Maswali ya insha yanawapa wanafunzi nafasi ya kujiieleza kwa kina na undani kuhusu mada mbalimbali za Kiislamu, huku maswali ya majibu mafupi yanawapa nafasi ya kutoa majibu ya haraka na sahihi.

Kufanya Tathmini Kamili: Mchanganyiko wa maswali ya insha na ya majibu mafupi hutoa picha kamili ya uelewa wa mwanafunzi, kwani yanapima uwezo wa kuelewa na kuwasilisha mawazo.

Kukuza Ujuzi wa Uandishi na Ufahamu: Maswali ya insha yanasaidia kukuza ujuzi wa uandishi, wakati maswali ya majibu mafupi yanasaidia katika kujifunza na kukumbuka taarifa muhimu.

Kutoa Nafasi ya Kujifunza kwa Kina: Maswali ya insha yanawapa wanafunzi nafasi ya kuchambua na kujifunza mada kwa kina, huku maswali ya majibu mafupi yanawapa nafasi ya kujifunza kwa muhtasari.

Kufundisha Mbinu za Kujibu Maswali Mbalimbali: Mchanganyiko wa maswali aina mbalimbali husaidia wanafunzi kujifunza mbinu za kujibu maswali tofauti, jambo linalowaandaa kwa mitihani mbalimbali.

Kufanya Mitihani Kuwa ya Kuvutia na Tofauti: Mchanganyiko wa maswali hufanya mitihani kuwa ya kuvutia na tofauti, ambayo inaweza kupunguza monotony na kuongeza motisha kwa wanafunzi.